

AJ DIVADLO LIEČI...

rozhovor s Viliamom Klimáčkom

Väčšina ľudí Vás pozná hlavne ako dramatika, režiséra či herca. Možno nevedia, že ste pôvodným povoláním lekár. Čo Vás viedlo k tomu, aby ste išli študovať medicínu ?

Úprimný záujem, pretože som ju naozaj chcel ísť študovať. Na gymnáziu ma zaujímala biológia. Neboli sme doktorská rodina, kde sa to dedí a doporučuje deťom, ale možno práve preto, ma o to viac zaujímalo toto povolanie. A skutočne som aj lekársku fakultu vyštudoval, bez bočných úmyslov, že by som niekedy z odboru odišiel.

Aká bola Vaša lekárska prax?

V roku 1983 som nastúpil do Ústavu kardiovaskulárnych chorôb, ktorý vtedy ešte sídlil na Partizánskej ulici. Bola to krásna stará budova, bohužiaľ príšerne spustla. Videl som práve včera dokument v televízii, ako je rozbitá. Bolo mi to ľúto, predsa je to len historická – vyše 100-ročná budova pôvodne evanjelického chudobinca. Každopádne to bola slávna klinika, kde sa robila prvá transplantácia srdca na Slovensku. Tam som nastúpil ako chirurg, ale vzhľadom na alergiu na rukavice (latex a antioxidanty v nich) mi odporučili zmeniť profesiu. Nechcel som odísť s kliniky, ostal som tam, ale už ako anesteziológ. Pracoval som s kolegami, s ktorými som pred tým operoval, ale už v inej pozícii. Viete, medzi chirurgom a anesteziológom je také ľahké napätie ako to už život a operačná sála prináša, takže som sa zrazu ocitol na druhej strane barikády.

A celé to obdobie ste vnútorne balansovali medzi lekárom a umelcom?

Nie, nie. Ja som nastúpil do práce s úmyslom, že doživotne budem robiť lekára. Najmä alergika bola jeden z tých dôvodov, že som nemohol robiť, čo som chcel. Možno

preto vo mne začalo intenzívnejšie hľadať pokušenie, aby som skúsil robiť zase divadlo. Robil som ho už amatérsky na vysokej škole a potom v roku 1985 sme si s kamarátmi založili divadlo GUnaGU, a tam som hrával príležitostne raz – dvakrát za mesiac. Divadlo malo veľmi slušný úspech u publika, tak to ma posmelilo, že by stálo za to niekedy o profesionalizácii uvažovať. No a zhruba po siedmych rokoch lekárskej praxe som z nej odišiel.

Nechýba Vám to?

Nechýba mi to napätie a stres. Čo mi svojim spôsobom chýba sú kolegovia, taký ten kolektívny život, ktorý bol zaujímavý. Takmer so všetkými som si rozumel, pretože chirurgia je tímová práca. Na rozdiel od ambulatného sólistu, chirurgia je orchester. Samozrejme, nie všetko bolo ideálne. Boli tam ale šfavnatí ľudia, veľmi zaujímavé charaktery, rád som sa s nimi rozprával, s niektorými sa priatelil. To prostredie som mal rád, ale že by som sa doňho chcel za každú cenu vrátiť a zase pracovať na operačnej sále, to už nie.

A čo Vaše okolie a rodina? Vidia vo Vás aj lekára? Obracajú sa na Vás s prosbou o radu alebo pomoc?

Som doma ten, ktorý sa musí deťom pozeráť do krku, keď ich tam bolí a ostala mi aj funkcia rodinného rozvážača po doktoroch, čo vozí deti do ambulancií a tam s nimi čaká. Ale ešte ako som bol lekár som si osvojil rozumnú radu vtedajšieho primára - zásadne neliečiť vlastnú rodinu. Nemôžte ako lekár vedieť všetko. Máte samozrejme znalosť vo svojom obore a nejaký prehľad v iných oboroch, ale môžete sa v niektorých vážnych veciach seknúť. Vždy som sa to snažil konzultovať s pediatrami, keď som mal choré deti, alebo s kardiológmi, keď išlo o mojich rodičov.

Sledujete teraz situáciu v zdravotníctve intenzívnejšie?

Ako bežný občan, ktorý si prečíta noviny a pozerá televíziu, držím kolegom palce, aby im reforma priniesla aj niečo pozitívne. Tiež nesúhlasím s ohodnotením lekárov a s ich spoločenským umiestnením a spoločenskou vážnosťou, ktorá je niekde na predposlednej priečke spolu s učiteľmi, čo je teda strašne smutné. Pevne verím, že sa toho dožijem, že si tento štát bude vážiť vzdelaných ľudí, ktorých drvivá väčšina sú odborníci a myslia to s medicínou a pacientmi poctivo.

Prečo nie je žiadne Vaše dielo z prostredia nemocnice, zdravotníctva? Nebolo to inšpiratívne?

Bolo. Hneď prvý román, ktorý som napísal sa volal *Panic v podzemí*, akýsi fiktívny životopis hlavného hrdinu. V jednom období pracuje ako ošetrovateľ v nemocnici, a tam jedna – dve kapitoly sú venované špitálu. Je to veľmi švihnutá nemocnica, nie realistická. Je to samozrejme vymyslené, postavy aj liečebné procedúry, ktoré sa tam konajú, sú niekedy dosť nebezpečné. Chystám sa napísať veľkú divadelnú hru o mikrosвете nemocnice, ale to je záležitosť niekoľkých rokov.

Seriály, či knihy z lekárskeho prostredia sú divácky veľmi vďačná a obľúbená téma. Nebola zaujímavá aj pre Vás na spracovanie? Máte vlastné skúsenosti, zážitky...

Mám námet na lekársky sitcom, volá sa *Doktori*, bol aj napísaný prvý diel pre nemenovanú televíziu, ale nechytlo sa to. Je veľmi nákladné sa vôbec pre niečo také rozhodnúť, ale mal som pripravený aj námet, ale už som na šťastie zabudol. Teraz ste mi to pripomenuli.

Dúfam teda, že sa v budúcnosti budeme môcť tešiť a podarí sa Vám to dotiahnuť a zrealizovať.

Viliam Klimáček (1958)

- dramatik, režisér, scenárista, herec
- zakladateľ a líder alternatívneho divadla GUnaGU
- niekoľkonásobný držiteľ prestížnej ceny Alfreda Radoka za najlepšiu pôvodnú českú a slovenskú hru roka
- vyštudovaný lekár, 7 rokov pôsobil ako chirurg a anesteziológ
- žije a pracuje v Bratislave

Romány: *Panic v podzemí* (1997), *Váňa Krutov* (1999), *Nadža má čas* (2002).

Zbierky poézie: *Až po uši* (1988), *Zdravotní knížka pro vojáky základní služby* (1991), *Karamelky* (1992).

Autor vyše 30 divadelných hier z ktorých viaceré vyšli aj knižne: *Mária Sabína* (1997) a *Remix* (2000).

Scenárista televízneho sitcomu *Zborovňa* a rozhlasovej dramatisácie *Pána prsteňov*.

Ako je to s Vašimi záľubami? Z tej najväčšej sa stala Vaša práca, venujete sa jej naplno, zostáva čas a priestor aj na ostatné?

Divadlo je práca a hobby. V divadle sa mi spájajú také veci ako čítanie kníh a čítanie divadelných hier. To je špecifický druh čítania, lebo hry má málokto nervy čítať, predovšetkým pre tie zátvorky a priame reči, ale mňa to baví. Plus divadlo v sebe obsahuje vzťah k hudbe, ja som dosť zaťažený na art rock a na big beat 70. rokov. Rovnakým dielom ale počúvam aj elektronickú hudbu, lebo máme skladateľa v divadle, ktorý takúto hudbu komponuje. A to je vlastne súčasť toho môjho hobby, že si môžem uňho objednať hudbu síce do predstavenia, ale akoby aj pre seba. Je to strašne príjemné môcť inšpirovať ľudí, aby urobili niečo nielen pre mňa, ale najmä pre divadlo. A tretí môj záujem je výtvarný, okrem toho, že robím niekedy réžiu, chodím na výstavy. Priznám sa, že už zďaleka nie tak často ako pred 15 rokmi.

Vyzerá to ideálne, záľuba spojená s prácou. Má to vôbec nejaké negatíva?

Povedal som si, divák nesmie o problémoch vedieť, keď k nám chodí, ale prečo by to nemal vedieť čitateľ? Divadlo je taká tovareň,

ako aj nemocnica, kde vstúpi pacient a potom z nej v ideálnom prípade zase vystúpi zdravší a živý. Do divadla vstúpi človek a hovorí - bavte ma, privedte ma do mdlôb alebo ma rozplačte. Aby sa to podarilo, treba dať dohromady autora, režiséra, scénického výtvarníka, hercov... Všetkých treba zaplatiť a to je v dnešnej dobe takmer nemožné. Problém je rovnaký ako v celej našej spoločnosti, šikovných ľudí je všade dosť, ale nie je dosť prostriedkov, aby sa mohli dôstojne realizovať. Divadlo GUnaGU je malá organizácia, kde všetko to manažovanie robím ja a to je náročné na čas a na nervy, radšej by som niekedy čítal knihu, alebo radšej si niečo napísal ako sedel nad faktúrami a posielal ich internetom, či komunikoval s autobusovou firmou, ktorá nás má odviesť na zájazd a podobne. Ale je na tom pekné to, že vy si to divadlo robíte od začiatku až do konca a keď sa niečo podarí, tak je to naozaj len vaše víťazstvo, ale keď niečo pokažete, tak je to opäť len na vás a nemáte sa na koho sťažovať.

Lekári môžu väčšinou reálne pozorovať výsledky svojej práce, zlepšenie zdravotného stavu či vyliečenie pacienta. Máte aj Vy nejakú spätnú väzbu, satisfakciu,

že Vaša práca niekomu pomohla, možno tiež liečila?

Liečba smiechom, niekedy sa podarí, ale nerobíme všetky hry len na bujné zasmiatie. Niekedy je to aj liečba vcítením sa, to znamená, že keď sa hra podarí a sú tam živé, presvedčivé postavy, tak divák s nimi chvíľu prežije niečo, čomu Gréci hovorili katarzia. Ja to nenazývam až takým veľkým slovom, ale keď sa to podarí a vy uveríte tomu, čo vidíte a zistíte, že niečo podobné ste prežili aj vy, možno nájdete a riešenie pre seba, alebo sa vám duševne uľaví. Nevychádza to vždy, ale niekedy divadlo prekvapí. Aj preto ma to baví robiť.

Aké sú Vaše ďalšie plány?

Na budúci rok máme v GUnaGU 20. výročie, možno obnovíme niektorú staršiu hru, a bude niekoľko premiér, vydáme katalóg a ja práve píšem takú spomienkovú knihu o divadle a o ľuďoch, čo tam okolo boli.

Ďakujem za rozhovor!

Zhovárala sa Katarína Pospíšilová

Jiří Pokorný, hlavní autor a pořadatel

Lékařská první pomoc

Základní publikace, která nesmí chybět v knihovně žádného lékaře, přináší ve třech tematických celcích (Postupy lékařské první pomoci při bezprostředním ohrožení života, Aplikace lékařské první pomoci a Postup lékaře při úmrtí) aktuální znalosti o poskytování první pomoci. Kniha vznikla na základě zkušeností dlouhodobého kurzu IPVZ Lékařská první pomoc pro lékaře všech základních oborů před jejich atestací prvního stupně a jejími autory jsou pedagogové katedry urgentní medicíny a medicíny katastrof IPVZ a odborníci v oboru urgentní medicína.

Galén, 2003, I. vydání, ISBN: 80-7262-214-5, 351 stran, 600 Kč

Galen, Na Belidle 34, 150 00 Praha 5, www.galen.cz

Distribúcia v SR:

KD Hanzlúvka, LF UPJŠ, Tr. SNP. 1, 040 66 Košice, tel. 905 526 809, hanzlúvka@dodo.sk
Osveta, Jilemnického 57, 036 01 Martin, tel. 434 210 970, redakcia@vydosveta.sk
internetový predaj: www.littera.sk

